

INFORMATOR PRAWNY

INFORMATOR PRAWNY OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH WE WROCŁAWIU
SPORZĄDZONY PRZEZ CENTRUM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO OIRP WROCŁAW

NUMER 6 • WRZESIEŃ 2023

DRODZY CZYTELNICY!

Nie zdążyliśmy odsapnąć po nałożeniu na nas obowiązków wynikających z RODO, a ustawodawca unijny w ramach przepisów dotyczących zarządzania danymi zobowiązuje państwa do dostosowania systemu w sposób pozwalający na dostęp do danych sektora publicznego, co ma stanowić istotną zmianę dla m.in. nauki. Przygotowaliśmy omówienie zmian w tym zakresie - projektu ustawy o zarządzaniu danymi i garść najważniejszych informacji w tym temacie. Ponadto, przychodzimy do Państwa z monitorem orzeczniczym, w tym naszego wrocławskiego wymiaru sprawiedliwości i komentujemy decyzję Rzecznika praw pacjenta w zakresie receptomatów.

Miłej lektury!

SPIS TREŚCI

Monitor legislacyjny - projekt ustawy o zarządzaniu danymi

• str. 2 - 4

Zaostrzenie przepisów antykorupcyjnych w samorządzie terytorialnym

• str. 5

Koniec klauzuli wykonalności w administracji

• str. 5

Pełnomocnictwo procesowe a upoważnienie do dostępu do dokumentacji medycznej

• str. 8

Receptomaty

• str. 7

... i wiele więcej

MONITOR LEGISLACYJNY

Kolejne zmiany w udostępnianiu danych

Projekty ustawy o zarządzaniu danymi

źródło: stock.adobe.com/Jakub Jirsák

źródło: stock.adobe.com/Jakub Jirsák

Chociaż kwestia danych wydawała się dla wielu z nas zamknięta, pojawia się kwestia ich udostępniania. Problem dotyczy zasad ponownego wykorzystania danych, określonych w projekcie ustawy jako dane chronione. Regulacja ma uzupełnić obowiązujące Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/868 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie europejskiego zarządzania danymi i zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1724 (tzw. Data Governance Act, dalej „DGA”). DGA obejmuje trzy podstawowe kwestie, tj.: (i) ponowne wykorzystywanie posiadanych przez podmioty sektora publicznego (np. urzędy) niektórych kategorii danych chronionych, wyłączonych z zakresu zastosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/1024 w sprawie otwartych danych (np. dane objęte tajemnicą przedsiębiorstwa); (ii) usługi pośrednictwa danych (np. platform umożliwiających dzielenie się danymi); (iii) kwestię altruizmu danych (tj. dobrowolnego i nieodpłatnego udostępniania danych innym podmiotom).

Zgodnie z wynikami raportu „Intensywność wykorzystania danych w gospodarce a jej rozwój. Analiza diagnostyczna” red. Grzegorz Koloch i in.(2017) Polska charakteryzuje się intensywnością wykorzystania danych poniżej średniej UE, jednak wykorzystanie danych ma ponadprzeciętnie wysoki udział w łącznej produktywności gospodarki, nawet na tle państw o wiodącej w UE intensywności wykorzystania danych, dlatego tak istotne jest, aby dane chronione, których według obecnych regulacji nie można udostępnić ze względu na ochronę.

Ustawa będzie miała zastosowanie do jednostek samorządu terytorialnego oraz, co do zasady, spółek komunalnych. Wyłączono spod regulacji dane, które znajdują się w posiadaniu samorządowych instytucji kultury i bibliotek. Jak podkreśla Sylwester Szczepaniak, akt w sprawie zarządzania danymi nakłada na państwa członkowskie obowiązek wyznaczenia co najmniej jednego organu właściwego do spraw usług pośrednictwa danych.

Za:

- 1) Rządowe centrum
- 2) Sejm RP, Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3216> (dostęp na dzień 21.08.2023 r.).
- 3) S. Szczepaniak, Nadchodzą zmiany w udostępnianiu danych, Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota nr 17/1387 s. 20-23.

KONCEPCJA ALTRUIZMU DANYCH

“Koncepcja altruizmu danych to koncepcja zakładająca dobrowolne przekazywanie danych do celów interesu ogólnego. Pomysł zyskał na popularności w okresie pandemii, jednak sama koncepcja w żadnym z krajów członkowskich Unii Europejskiej nie została jak dotąd szeroko rozpowszechniona. Udostępnianie danych, a zwłaszcza danych osobowych, dla dobra wspólnego pozostaje słabo rozwinięte. Nie ma przykładów funkcjonujących organizacji altruizmu danych, jednak można wskazać pewne projekty, które od pewnego czasu badają możliwości, jakie niesie ze sobą altruizm danych. Jedną z nich jest fiński MyData. Projekt ten ma na celu przekształcenie obecnego systemu zarządzania i przetwarzania danych osobowych na zorientowany na człowieka, a nie na instytucje. MyData dąży do stworzenia infrastruktury, która stworzy wspólne ramy dla różnych rodzajów banków danych badawczych, aby łatwo mogły one uzyskać zgodę osób na zbieranie ich danych. Przykładem zbierania danych zgodnie z założeniami altruizmu danych (dobrowolnie, dla celów interesu ogólnego, zgodnie z poszanowaniem prywatności, w tym z zachowaniem prawa do wycofania zgody na przetwarzanie danych) jest inicjatywa Instytutu Kocha, który za pośrednictwem aplikacji gromadził dane zdrowotne użytkowników związane z koronawirusem. Dane były anonimizowane, wykorzystywane wyłącznie do celów badań naukowych. Użytkownicy mieli dostęp do swoich danych, mogli nimi administrować oraz w każdej chwili usunąć”.

Za:

1) Ministerstwo Cyfryzacji, Ocena skutków regulacji...

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12374554/12991196/12991197/dokument630719.docx> (dostęp na dzień 20.09.2023 r.).

WŁAŚCIWY ORGAN

Organ wyznaczony jako właściwy do spraw usług pośrednictwa danych będzie miał za zadanie rejestrowanie dostawców usług pośrednictwa danych chcących świadczyć swoje usługi na terenie UE, a przede wszystkim monitorować i nadzorować zgodności działań dostawców w zakresie określonym w rozporządzeniu. DGA przewiduje możliwość, aby funkcję organu właściwego do spraw rejestracji organizacji altruizmu danych wykonywał ten sam podmiot, który pełni rolę organu właściwego do spraw usług pośrednictwa danych. Taki model został również przewidziany w przepisach projektowanej ustawy. Funkcję tę pełnić będzie w związku z tym Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Należy wskazać, że nie jest to kwestia bezsporna. Jak wskazuje Małgorzata Cieloch, główne zastrzeżenia prezesa UOKiK dotyczą możliwości łączenia pod jednym dachem kompetencji organu, który nadzoruje rynek, oraz regulatora sektorowego - wskazuje Małgorzata Cieloch. Zdaniem Urzędu łącznie obu tych funkcji nie pozwoli działać w żadnym z tych obszarów z uwagi na to, że mógłby, na podstawie nowych kompetencji, oceniać ten sam podmiot jako regulator, a także wszcząć postępowanie na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wydając decyzję przewidzianą tymi przepisami.

Jako organ alternatywny wskazuje się Ministra Cyfryzacji lub nowopowstały organ.

Za:

1) E. Rutkowska, UOKiK nie chce regulować usług pośrednictwa, Dziennik Gazeta Prawna, 9 sierpnia 2023 r. nr 153 (6067) s. B4

2) S. Szczepaniak, Nadchodzą zmiany w udostępnianiu danych, Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota nr 17/1387 s. 20-23.

Uprawnienia podmiotów sektora publicznego

WNIOSEK O OPINIĘ

Z uwagi na to, że ustawa o zarządzaniu danymi ma w przyszłości stać się aktem regulującym kwestie udostępniania danych, ustawodawca przewiduje w projekcie możliwość zwrócenia się przez poszczególne samorzady do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z wnioskiem o wydanie opinii dotyczącej zgodności ponownego wykorzystywania chronionych danych z przepisami o ochronie danych osobowych. **Zwrócenie się o opinię będzie powodowało wstrzymanie biegu terminu rozpatrzenia wniosku o ponowne wykorzystywanie chronionych danych przez podmiot sektora publicznego, o czym podmiot ten zawiadomi wnioskodawcę.**

Zwrócenie się o pomoc będzie mogło również nastąpić w zakresie udzielenia wsparcia technicznego poprzez udostępnienie bezpiecznego środowiska przetwarzania w celu zapewnienia dostępu do ponownego wykorzystania danych oraz w zakresie stosowania zaufanych technik, które zapewniają przetwarzanie danych w sposób chroniący prywatność informacji zawartych w nich, których ponowne wykorzystanie jest dozwolone poprzez pseudonimizację, anonimizację, uogólnieniem ukrywanie i randomizację danych osobowych, a także zapewnienie organom sektora publicznego wsparcie w zakresie adekwatności podjętych zobowiązań przez podmiot ponownie wykorzystujące dane oraz pomocy w uzyskaniu zgody lub zezwolenia od podmiotów ponownie wykorzystujących dane.

Za: S. Szczepaniak, Nadchodzą zmiany w udostępnianiu danych, Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota nr 17/1387 s. 20-23.

źródło: Eurolege Kancelaria Prawa Finansowego

Po co nam DGA i ustawa o zarządzaniu danymi?

Krótkie omówienie celów regulacji

Jak wskazują Olga Rentflejsz oraz Alicja Guzy, DGA ma pozwolić na zbudowanie wiarygodnego systemu dzielenia się danymi poprzez cztery główne założenia:

- środki umożliwiające ponowne wykorzystanie danych będących w posiadaniu podmiotów sektora publicznego, które nie mogą zostać udostępnione jako dane ogólnodostępne,
- środki pozwalające na zagwarantowanie, że pośrednicy danych są godnymi zaufania organizatorami wymiany danych w ramach wspólnych przestrzeni danych;
- środki ułatwiające osobom fizycznym oraz podmiotom gospodarczym udostępnianie swoich danych z korzyścią dla społeczeństwa;
- środki ułatwiające dzielenie się danymi oraz umożliwiające ich wykorzystanie w różnych sektorach gospodarczych.

Regulacje mają na celu dyscyplinowanie podmioty udostępniające dane w prowadzeniu postępowań, a także stanowić wsparcie prawne i techniczne w udostępnianiu danych chronionych.

Za: O. Rentflejsz, A. Guzy, Akt w sprawie zarządzania danymi (Data Governance Act), https://www.ey.com/pl_pl/law/akt-w-sprawie-zarzadzania-danymi (dostęp: 20.09.2023 r.)

źródło: Eurolege Kancelaria Prawa Finansowego

Zaostrzenie przepisów antykorupcyjnych w samorządzie terytorialnym

NOWY ZAKAZ ZAWIERANIA UMÓW

Od 31 sierpnia br. obowiązują nowe obostrzenia dla wójtów, zastępców wójtów, radnych, także ich małżonków oraz osób pozostających we wspólnym pożyciu z nimi nie mogą zawierać umów najmu mieszkań z zasobu mieszkaniowego gminy, także umów najmu mieszkań wybudowanych w ramach społecznej inicjatywy mieszkaniowej realizowanej przez samorządową osobę prawną.

Zakaz obejmuje jedynie mieszkania pozostającego w dyspozycji gminy, w której dana osoba jest radnym lub pełni funkcję wójta lub jego zastępcy.

Warto podkreślić, że ustawodawca nie wprowadził przepisów przejściowych, co będzie mogło powodować wątpliwości interpretacyjne w kwestii sytuacji osób posiadających takie umowy na dzień 31 sierpnia 2023 r.

Za: Z. Majewski, Nowe obostrzenia prawne wobec samorządowców, Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota nr 17/1387 s. 58.

Koniec klauzuli wykonalności w administracji

Zmiany wprowadzone ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 556 ze zm.)

Zmiany będą obowiązywały od 25 marca 2024 r. i będą dotyczyły m.in. klauzuli o skierowaniu tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej. Po tym terminie tytuł wykonawczy będzie podpisywany albo opatrywany pieczęcią tytułu wykonawczego.

Według obowiązującego prawa, organ egzekucyjny zaopatryje tytuł wykonawczy w klauzulę o skierowaniu tytułu do egzekucji administracyjnej. Wierzyciel będący jednocześnie organem egzekucyjnym, zamieszcza klauzulę w tytule wykonawczym na etapie jej sporządzenia.

Brak nadawania klauzul spowoduje również zmiany w szczególnych tytułach wykonawczych. Dalszemu oraz ponownie wydanemu tytułowi wykonawczemu nie będzie się nadawało klauzuli o skierowaniu do egzekucji (uchylone zostaną art. 26c par.2b oraz art. 26d par.3 u.p.e.a.). Nie będą one zawierały informacji o nadaniu klauzuli (zmiana art. 36ca par.2 pkt 4 u.p.e.a.).

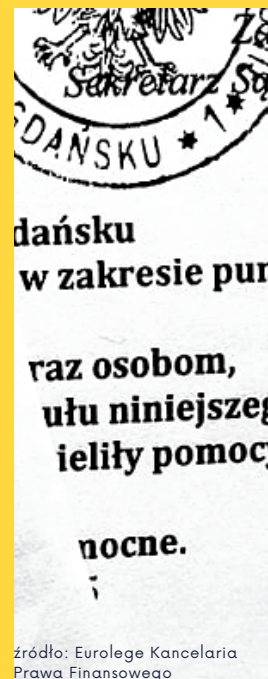
Zmiany obejmą również regulacje dotyczące ciągłości postępowania w przypadku śmierci. Jeśli zobowiązany, będący przedsiębiorcą, zmarł po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, a zarządca przedsiębiorstwa prowadzi je albo dokonuje czynności wskazanych w art. 28d par.1 u.p.e.a.

Jak wskazuje Paweł Majchrzak, zmiany dotkną również postępowania zabezpieczającego. Brak klauzuli zauważymy w zarządzeniu zabezpieczenia o przyjęciu do wykonania, co wynika z uchylenia art. 156 a par. 2 pkt 3 u.p.e.a. Wierzyciel nie będzie również po nowelizacji występował do organu egzekucyjnego o nadanie tytułowi wykonawczemu ani zarządzeniu zabezpieczenia klauzuli o skierowaniu do egzekucji.

Za:
P. Majczak, Klauzula wykonalności w administracji odchodzi do lamusa, Dziennik Gazeta Prawna, 20 września 2023 r. nr 182 (6096) s. B9

źródło: Eurolege Kancelaria
Prawa Finansowego

źródło: Eurolege Kancelaria
Prawa Finansowego

PEŁNOMOCNICTWO PROCESOWE NIE ZASTĘPUJE UPOWAŻNIENIA DO DOSTĘPU DO DOKUMENTACJI MEDYCZNEJ.

**Jedynie ogólne pełnomocnictwo do reprezentowania pacjenta
nie zastępuje upoważnienia do dostępu do dokumentacji medycznej.**

Czy pełnomocnik prawny może
legitymować się pełnomocnictwem
zamiast upoważnieniem do dostępu
do dokumentacji medycznej?

Jak wskazuje Agnieszka Cieńko, 'pełnomocnik procesowy powinien legitymować się upoważnieniem do dostępu do dokumentacji medycznej stosownie do wymogu art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta - dalej u.p.p - Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych udostępnia dokumentację medyczną pacjentowi lub jego przedstawicielowi ustawowemu, bądź osobie upoważnionej przez pacjenta.

W treści pełnomocnictwa powinno być zawarte zdanie, np. takie: "Pełnomocnictwo obejmuje prawo dostępu do dokumentacji medycznej, informacji o stanie zdrowia i miejscu oraz zakresie leczenia". Takie lub podobne sformułowanie pozwala na udostępnienie dokumentacji medycznej. Pełnomocnikowi należy zatem chwilo odmówić udostępnienia dokumentacji z prośbą o uzupełnienie pełnomocnictwa o stosowne upoważnienie lub o osobne upoważnienie do dostępu do dokumentacji medycznej'.

W/w występowanie w imieniu pacjenta odnosi się do sytuacji przed wszelkimi placówkami służby zdrowia, szpitalami itp. w tym do otrzymania informacji o stanie zdrowia i pobierania wszelkich dokumentacji medycznej dotyczącej pacjenta w celu np. sfotografowania jej.

źródło: Canva

źródło: Canva

Za:

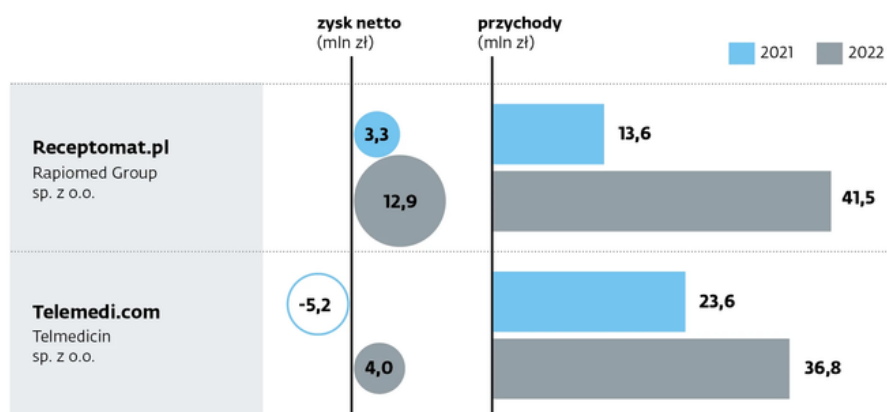
1) A. Sienko, Czy pełnomocnictwo procesowe zastępuje upoważnienia do dostępu do dokumentacji medycznej? [https://sip.lex.pl/#/question-and-answer/623100047?pit=2023-09-15\(dostep na dzień 21.08.2023 r.\)](https://sip.lex.pl/#/question-and-answer/623100047?pit=2023-09-15(dostep%20na%20dzień%2021.08.2023%20r.)).

ANKIETA ONLINE TO ZA MAŁO

DECYZJA RZECZNIKA PRAW PACJENTA

Zgodnie z art. 8. praw pacjenta i określonymi w nim warunkami udzielania świadczeń zdrowotnych, pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w warunkach odpowiadających określonym w odrębnych przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym. Przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych osoby wykonujące zawód medyczny kierują się zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorzady zawodów medycznych. Jak mają się w takim razie do teo "tzw" receptomaty? Na jakiej podstawie (i czy jest ona ywtstarczająca) lekarz orzeka o stanie zdrowia poprzez wydanie leku w tzw. receptomacie? Sprawą zajął się Rzecznik praw pacjenta. Decyzja Rzecznika co prawda dotyczy jednej konkretnej placówki, jednak nie ulega wątpliwości, że będzie to punkt odniesienia przy rozpatrywania innych, analogicznych spraw. A stawka jest wysoka, ponieważ niedostosowanie się do postanowienia rzecznika oznacza dla internetowych receptomatów wysokie kary - nawet w wysokości pół miliona złotych. Prezes UOKiK stawia zarzuty naruszenia zbiorowych interesów konsumentów spółce Centrum Medyczne Telmed z Lublina. Zdaniem Prezesa UOKiK korzystający ze stron: e-lekarz24h.pl oraz e-zwolnienie24h.pl mogą być wprowadzani w błąd w kwestii możliwości uzyskania recepty na niektóre leki, autentyczności opinii o usługach i prawa odstąpienia od umowy. Przedsiębiorcy grozi kara do 10 proc. obrotu.

Najwięksi gracze na rynku e-recept

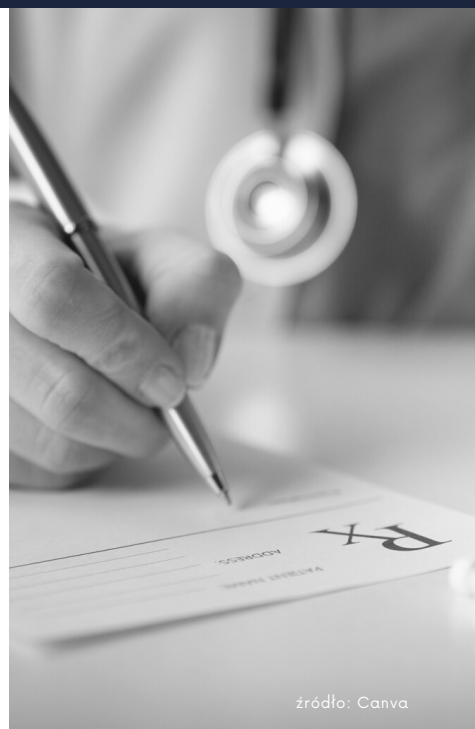

Za:

1) P. Nowosielska, K. Klinger, Koniec ery receptomatów. Rzecznik praw pacjenta uderza w firmy zarabiające na receptach online, Dziennik Gazeta Prawna, 13 września 2023 r. nr 177 (6091) s. A2.

2) UOKiK, Zarzuty Prezesa UOKiK dla Centrum Medycznego Telmed, https://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=19903&fbclid=IwAR2uslFmK8LXiAICAuOICCCnT15LPCWBNUPNoRF9cDvV5ks_DvK4DQ5e-w (dostęp na dzień: 20.09.2023 r.).

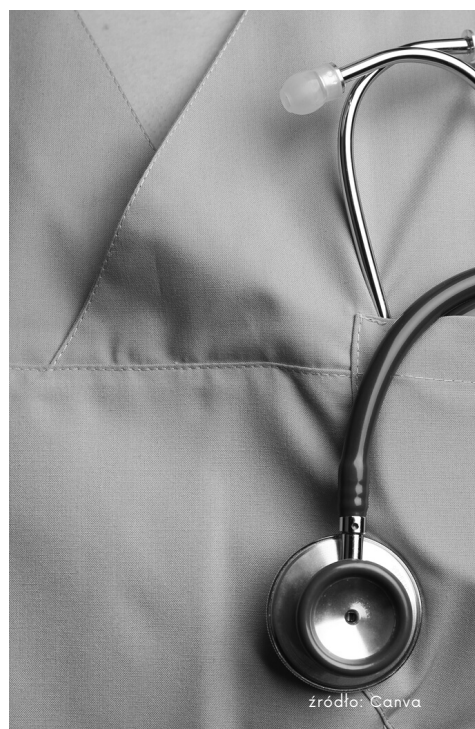
3) P. Nowosielska, K. Klinger, A. Hołownia, Milionery z receptomatów. Kto najwięcej zarobił na rynku e-recept, <https://serwis.gazetaprawna.pl/zdrowie/artykuly/9276638,milionery-z-receptomatow-ktu-najwiecej-zarobil-na-ryнку-e-recept.html> (dostęp: 20.09.2023 r.)

źródło: Canva

źródło: Canva

źródło: Canva

MONITOR ORZECZNICZY

KIEDY DZWONY MUSZĄ BIĆ CISZEJ?

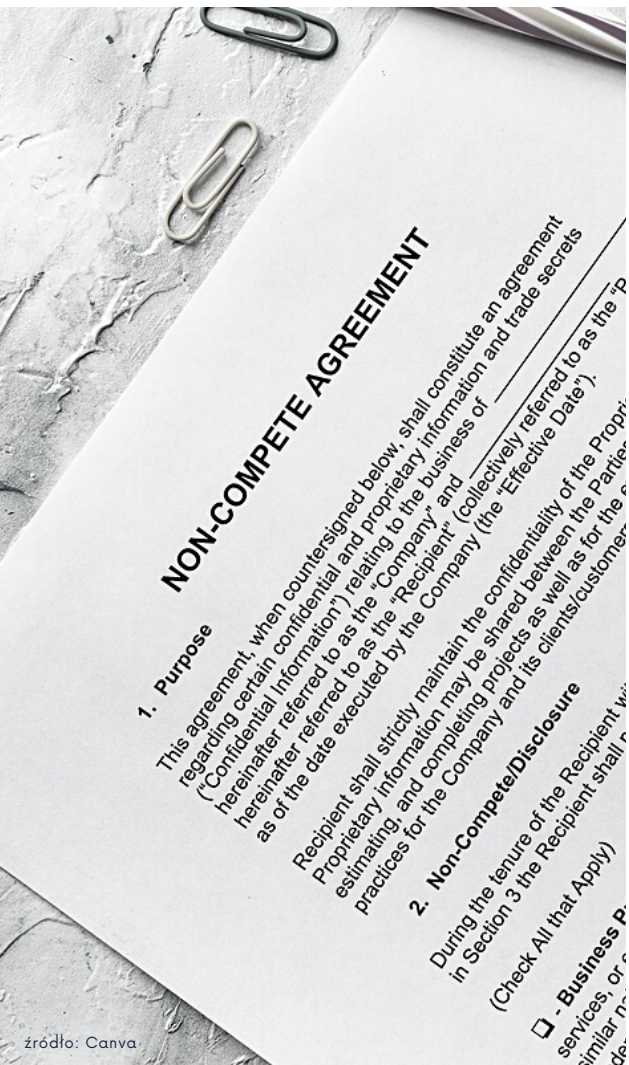
WSA we Wrocławiu rozpoznawał sprawę dotyczącą zastosowanie się do powszechnie obowiązujących norm hałasu przez wspólnotę. Parafia zarzuciła naruszenie art. 115a Prawa ochrony środowiska wskazując, że działanie dzwonów powiązane jest ze sprawowaniem kultu religijnego, tym samym wyłączona jest więc możliwość ograniczania funkcjonowania dzwonów i emisji dźwięku. Zdaniem Kolegium prawidłowe było przyjęcie przez starostę, że bicie dzwonów o godz. 12 w dni powszednie nie wynika ze sprawowania kultu religijnego w postaci formy liturgii - nabożeństwa, obrządku, uroczystości kościelnej. Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu uznał, że skarga nie okazała się zasadna. **W przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, są przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.** Jak wskazuje Katarzyna Żaczkiewicz-Zborska, wydanie takiej decyzji nie zależy od uznania organu, ale jest jego obowiązkiem, który organ zobligowany jest wykonać, w przypadku stwierdzenia naruszenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

źródło: Canva

Za: K. Żaczkiewicz-Zborska, WSA: Wyciszenie dzwonnicy kościelnej nie narusza Konkordatu, <https://www.prawo.pl/samorzad/dzwonnica-nie-moze-halasowac-pond-norme,523100.html> (dostęp 20.09.2023 r.)

ZAKAZ KONKURENCJI A USTANIE STOSUNKU PRACY

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt III PSK 53/22,

Pozwana R. Sp. z o.o. w L. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 stycznia 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 1012 § 1 i 2 k.p., art. 495 § 1 k.c. oraz art. 8 k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawała w pytaniach: a) czy istnieje obowiązek świadczenia odszkodowawczego pracodawcy ustanowionego na rzecz pracownika w umowie o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, jeżeli świadczenie wzajemne pracownika w postaci powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej stało się bezprzedmiotowe dla pracodawcy i pracownik został z niego przez pracodawcę zwolniony? b) czy w sytuacji zwolnienia pracownika przez pracodawcę z obowiązku świadczenia w postaci powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej po ustaniu stosunku pracy zgodnie z zasadami współżycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa do odszkodowania, jak też z celem i funkcją umowy o zakazie konkurencji z art. 1012 k.p., jest dochodzenie przez byłego pracownika odszkodowania za powstrzymywanie się od działalności konkurencyjnej?

źródło: Canva

źródło: Canva

Świadczenie pracownika (zakaz konkurencji) przestaje obowiązywać przed ustaniem umowy, w razie ustania przyczyn uzasadniających taki zakaz lub niewywiązywania się pracodawcy z obowiązku wypłaty odszkodowania. Oznacza to, że ziszczenie się tych przesłanek dotyczy tylko zobowiązania, które wziął na siebie pracownik, a nie zobowiązania pracodawcy do zapłaty umówionego odszkodowania (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2001 r., III ZP 7/01, OSNAPiUS 2002 nr 7, poz. 155, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2016 r., II PK 108/15, OSNP 2017 nr 8, poz. 93). W rezultacie należy przyjąć, że według ustawodawcy pracownik zachowuje prawo do odszkodowania także wówczas, gdy zatrudniający (pracodawca) nie wywiązuje się ze swego obowiązku oraz gdy świadczenie pracownika straciło dla niego znaczenie. Reguła ta ma charakter wiążący, nie można jej zmienić w drodze postanowień umownych. Znaczący jest wadliwy zastrzeżenie dalej idące, które polega na zwolnieniu pracodawcy z obowiązku zapłaty odszkodowania przed końcem trwania umowy o zakazie konkurencji.

W omawianym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił także, że **umowy o zakazie konkurencji są zobowiązaniami terminowymi, a w przepisach Kodeksu pracy nie przewidziano sposobów ich wcześniejszego ustania**. Zabieg ten świadczy o występowaniu w art. 1011-1013 k.p. przejawów funkcji ochronnej ukierunkowanej na pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2005 r., II PK 258/04, OSNP 2005, nr 22, poz. 356). Orzecznictwo Sądu Najwyższego, głównie kierując się potrzebami leżącymi po stronie pracodawców, dopuściło co prawda możliwość posiłkowania się rozwiązaniami przewidzianymi w Kodeksie cywilnym. Upoważnienie to nie oznacza jednak, że w każdym przypadku decydujące znaczenie ma swoboda kontraktowa. Jednoznacznie wskazuje się bowiem, że **ochronne właściwości przepisów o zakazie konkurencji nie dają podstawy do twierdzenia, że pracodawca jest uprawniony do złożenia jednostronnego oświadczenia woli, które powoduje ustanie klauzuli konkurencyjnej i uwolnienie się od zapłaty odszkodowania** (por. powołaną wcześniej uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2001 r., III ZP 7/01 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 873/00, OSNP 2004 nr 4, poz. 59, oraz z dnia 11 stycznia 2006 r., II PK 118/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 349.). Prawidłowy jest również pogląd, że art. 495 § 1 k.c. (odnoszący się do niemożliwości spełnienia świadczenia) **nie ma zastosowania do umów o zakazie konkurencji. Zwolnienie pracodawcy z obowiązku wypłaty byłemu pracownikowi odszkodowania nie ma miejsca także wtedy, gdy ustały przyczyny uzasadniające taki zakaz** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2002 r., I PKN 6/01, OSNP 2004, nr 5, poz. 84; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 listopada 2012 r., III APa 51/12, LEX nr 1254541.).

